

جای گاه یقین در ایمان

از نگاه علامه طباطبائی

www.ketab.ir

سید محمد رضا علم هدایی

سرشناسه	: علم‌هدایی، سید محمدرضا، ۱۳۶۳-
عنوان و نام پدیدآور	: جای‌گاه یقین در ایمان از نگاه علامه طباطبائی / سید محمدرضا علم‌هدایی.
مشخصات نشر	: تهران: میراث شرق، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۲۶۷ ص.
شابک	: 978-622-7983-82-1
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: طباطبائی، سید محمدحسین، ۱۲۸۱-۱۳۶۰-- دیدگاه درباره یقین
موضوع	: Tabatabai, Sayyed Muhammad Husayn-- Views on certainty
موضوع	: یقین-- جنبه‌های مذهبی-- اسلام
	: Certainty -- *Religious aspects -- Islam
رده‌بندی کنگره	: BBR ۱۳۹۵
رده‌بندی دی‌یوبی	: ۱۸۹/۱
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۸۷۵۸۰۹۱
اطلاعات رکنید کتابخانه ملی	: فیبا

انتشارات میراث شرق

آدرس انتشارات: تهران، منطقه ۸، خیابان کریمخان زند، خیابان حافظ شمالی، کوچه امیررضایی، پلاک ۳، واحد ۱۰، کدپستی: ۱۵۹۳۹۱۷۶۳۶

تلفن: ۸۹۲۹۹۵۳ - ۰۹۱۲۰۶۹۱۸۲۰

info@sharghs.ir

www.sharghs.ir

جای‌گاه یقین در ایمان از نگاه علامه طباطبائی

سید محمدرضا علم‌هدایی

حروف چینی: نشر زاگرس مونترال

صفحه‌آرا: سیده زهرا هاشمی عزیزی

لیتوگرافی، چاپ، صحافی: زاگرس

چاپ اول بهار ۱۴۰۱

تیراژ ۵۰۰

شابک: ۱-۸۲-۷۹۸۳-۶۲۲-۹۷۸

کلیه حقوق نشر برای ناشر محفوظ است.

فهرست

سخن ناشر ۱۱

فصل اول: کلیات

۱-۱. گفتار اول: طرح تحقیق ۱۴

۱-۱-۱. بیان مسئله ۱۴

۱-۱-۲. اهمیت و فایده مسئله ۱۶

۱-۱-۳. سابقه تحقیق ۱۷

۱-۱-۴. اهداف تحقیق ۲۱

۱-۱-۵. سؤالات تحقیق ۲۲

۱-۱-۶. فرضیه‌های تحقیق ۲۳

۱-۱-۷. روش تحقیق ۲۳

۲-۱. گفتار دوم: مفهوم شناسی ۲۴

۲-۱-۱. یقین ۲۴

۲-۲-۱. ایمان ۲۵

۲-۲-۳. علامه طباطبایی ۲۶

فصل دوم: چیستی یقین از منظر علامه طباطبایی

۱-۲. گفتار اول: چیستی یقین ۳۰

- ۲-۱-۱. یقین در لغت ۳۰
- ۲-۱-۲. یقین در اصطلاح ۳۱
۱. یقین در منطق ۳۱
- ب. یقین در فلسفه ۳۵
- ۲-۱-۳. یقین در کلام علامه طباطبایی ۳۸
۱. عناصر چهارگانه یقین در گفتار علامه ۳۹
- ب. شرایط یقینی بودن یک گزاره از منظر علامه ۴۷
- ج. رابطه یقین و علم از منظر علامه ۵۵
- ۲-۲. گفتار دوم: اقسام یقین ۵۷
- ۲-۲-۱. اقسام یقین به لحاظ عناصر تشکیل دهنده آن ۵۷
- ۲-۲-۲. مراتب یقین: ۶۲
- ۲-۳. گفتار سوم: ابزار کسب یقین ۶۸
- ۲-۳-۱. حس ۶۹
- ۲-۳-۲. عقل ۷۵
- ۲-۳-۳. قلب (فؤاد) ۸۵
- ۲-۴. گفتار چهارم: ارزش معرفت‌شناختی یقین ۹۰
- ۲-۴-۱. یقین شهودی ۹۲

۲-۴-۲. یقین در علم حصولی ۹۳

فصل سوم: حقیقت ایمان از منظر علامه طباطبائی

۱-۳. گفتار اول: ماهیت ایمان ۱۰۶

۱-۱-۳. ایمان در لغت ۱۰۶

۲-۱-۳. ایمان در اصطلاح ۱۰۸

أ. ایمان در کلام علامه طباطبائی ۱۱۰

ب. ایمان در نگاه متفکران اسلامی ۱۱۹

اول: دیدگاه لفظ انگارانه ۱۲۰

دوم: دیدگاه معرفت انگارانه ۱۲۱

سوم: دیدگاه باطن انگارانه ۱۲۶

چهارم: تلفیق دیدگاه اول و سوم ۱۳۰

پنجم: دیدگاه عمل گرایانه ۱۳۱

۲-۳. گفتار دوم: متعلق ایمان ۱۳۷

۳-۳. گفتار سوم: تشکیکی بودن ایمان ۱۴۴

۱-۳-۳. علامه طباطبائی و مسئله تشکیکی بودن ایمان ۱۴۵

۲-۳-۳. مراتب ایمان از منظر علامه ۱۴۷

۴-۳. گفتار چهارم: ایمان و اختیار ۱۵۲

فصل چهارم: رابطه ایمان و یقین از منظر علامه طباطبائی

- ۱-۴. گفتار اول: امکان تحصیل یقین به متعلقات ایمان ۱۶۰
- ۱-۱-۴. منکرین دستیابی انسان به شناخت ۱۶۱
- ۲-۱-۴. منکران دستیابی انسان به شناخت یقینی در حوزه دین ۱۶۷
- ۲-۴. گفتار دوم: راههای تحصیل یقین به متعلقات ایمان ۱۷۵
- ۱-۲-۴. طریق نقل (ظواهر دینی) ۱۷۶
- ۲-۲-۴. طریق عقل ۱۸۱
- بدیهی بودن وجود خداوند ۱۸۶
- ۳-۲-۴. طریق کشف ۱۸۷
- ۳-۴. گفتار سوم: لزوم تحصیل یقین برای تحقق ایمان ۱۹۶
- ۱-۳-۴. دیدگاه علامه طباطبائی ۱۹۷
- ۲-۳-۴. ادله دیدگاه علامه ۲۰۷
- ۳-۳-۴. بررسی اجمالی دیدگاههای دیگر ۲۱۹
- أ. دیدگاه اول: معرفت یقینی شرط لازم ایمان ۲۱۹
- دلیل اول: اجماع ۲۲۰
- دلیل دوم: حکم عقل ۲۲۱
- اول: قاعده وجوب شکر منعم ۲۲۱

سخن ناشر

وظیفه اولیه هر دین‌داری که با الفبای تدین و دین‌داری آشناست، ایمان به خداوند و سایر اموری است که او ایمان به آن‌ها را طلب کرده‌است. این امر ضرورت شناخت حقیقت ایمان را به همراه دارد. از طرف دیگر اولین پرسشی که توجه به حقیقت ایمان در پی دارد، سؤال از جای‌گاه معرفت و شناخت، در ایمان است. آیا اساساً ایمان با معرفت قابل جمع است؟ اگر چنین است آیا معرفت در تحقق آن ضرورتی هم دارد؟ اگر ضرورت دارد، چه نوع معرفتی شرط لازم ایمان است؟ در این کتاب کوشیده شده‌است تا از جای‌گاه یکی از مراتب شناخت یعنی یقین در حقیقت ایمان پرده برداشته شود و پاسخی به بنیادین‌ترین سؤالات ایمانی داده شود. در این راستا نویسنده سعی کرده‌است ضمن بررسی حقیقت یقین و ماهیت ایمان، رابطه بین یقین و ایمان را مورد بحث و کنکاش قرار دهد تا روشن شود اولاً یقین در تحقق ایمان ضروری است یا خیر؟ و ثانیاً در صورت مثبت بودن پاسخ کدامیک از اقسام یقین در این مهم نقش اساسی را ایفا می‌کند؟

طبعاً و با توجه به عنوان کتاب، تکیه‌گاه اساسی در یافتن پاسخ به سؤالات اساسی مطرح شده، نظریات علامه طباطبائی به عنوان پرچم‌دار تفکر فلسفی سنتی در عصر حاضر، است.

مرحوم علامه گرچه مسئله رابطه بین ایمان و یقین را به طور مستقل بررسی نکرده‌است ولی بررسی در آثار وی ما را به نتایجی در این زمینه رهنمون می‌شود. در یک کلام می‌توان گفت نظر علامه در این رابطه با نوعی ابهام مواجه است ولی قدر متیقن این است که از منظر وی، ایمان با نوعی احتمال خلاف قابل جمع است و در تحقق ایمان وجود یقین ضروری نیست، گرچه هر شخصی مکلف است که به ایمانی دسترسی پیدا کند که در آن هیچ‌گونه شائبه تردید و شکی وجود نداشته باشد.